

Pilotarien kondairako argitasun batzuk

Gaur egun ditugun periodista merkeak, malz^{*} ari zaizkigu pilota gaiari buruz, betiko arinkeriaz, inongo astakeriarik handienak esaten; eta oraindik denbora asko ez dela irakurri genuen, pilota jokoa Ameriketatik ekarria dela ere. Ez da harritzekoa. Periodista kasta hori beti izan da: ezer jakin gabe, denetarik idatzi behar. Noiz sortuko ote periodismoan espezialidadeak? Ba da ordua, bakoitzak zertaz idatzi behar duen jakiteko.

Denok dakigunez, pilota hain da biribila, hain neurri askotakoa, erarik ugarietan jokaturik ezagutu da lehen mendeetatik^{*}. Egiptoko eta Greziako irudietan azaltzen zaizkigunak, oso era desberdinekoak dira, geure herrian ezagutu ditugunetatik. Ameriketako Inka eta Maya herriek ezagutu zituzten^{*} erak ere irudietatik jutzatu gero, hauek ere beste era batzuk aurkituko ditugu. Eta, elkarri konparatzen hasiko bagina, gaurko Euskal Herriko pilota jokoa eta Induen «Jockey» delakoarekin konparatzea bezala izango litzaikegu. Biak pilota jokoa, baina elkarrekin konpara ezinezkoak.

Denbora guztietan izan du herri bakoitzak bere pilota era. Nork nori hartu dion eta nondik nora etorri den bila ibiltzea alferrikakoa dugu. Ez baitago agiri^{*} zehatzik, non, noiztik edo non nolako joerak izan diren bereizteko.

Rodney Gallop-ek zioenez, Euskal Herrian historia aurretik datorrena da pilota jokoa. Eta honetaz aski^{*} argi eta aski agiri eman zeukun, Gallop-ek berak zioenez, euskal herrikanza zaharretan ere oso zabaldua da pilotaren berria. «Geure ohitura zaharrak kontserba ditzagun» oso zabaldua da Lapurdin, lehengo denboretatik:

**Haurrak, ikasazue eskuaraz mintzaten,
Ongi pilotan eta honesk^{*} dantzaten.**

Bestalde, ba dakigu, noizbait, pilota artzainen jokoa izan dela, J. M. Barandiaran eta M. Lekuonak eman dauzkiguten zenbait^{*} agiriren arauera^{*}.

Oraindik artzaingoak^{*} jarraitzen duen lekuetan, zenbait toki izen aurkituko ditugu diogunaren lekuko^{*}: Aralarren «Pelota soro»^{*} eta Oiartzungo Zaldin inguruan «Pillota soro», adibidez. Forma zaharrean ormarik^{*} gabe ere jokatzen baitzen.

Baina, hala ere, aitortu behar dugu, lehen dokumentu idatzia 1331.ekoa dugula, Euskal Herriari dagokionez: Nafarroako erregeek pilotan jokatzeke toki bat egin zutenekoa, alegia^{*}. Frai Fernando de Mendozak, Nafarroako artxiboa aurkitu zuen agiri hau. Ikus haren berri «Euskalerrlaren alde» aldizkarian (1916). Beraz, 1331.ean ezagutua baitzen, pilota jokoa, Ameriketatik ekarria ez baina, Ameriketara eramana izan behar zuen.

Neronek ere, gai honi buruzko lan bat eman nuen Elbarko «Club Deportivo»ak argitaratzen duen boletinean (1961.eko abenduan). Baina periodistak enteratu gabe geldituko dira honetaz. Enteratu gabe geldituko diren bezala, L. de Ubitartek «La Voz de España» egunkarian 1964.eko otsailaren^{*} 29an argitara eman zuenaz.

Ez dakit non, laster izango omen^{*} dugu pilotaren kondairazko^{*} liburu bat, lehenago Bombin-ek idatzi zuen liburuan oinarriturik. Oroituko^{*} ote dira puntu hauetaz? Ala lehendik datozen hutsek liburu horretan ere iraungo ote dute?

J. S. M.

dauzkigute, **deuskuetz**, dizki-
gute
litzaikegu, **litzakigu**,
litzaiyuke

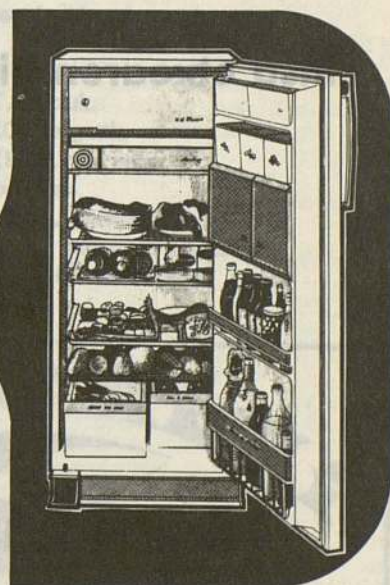
zaizkigu, **jakuz**
zeukun, **euskun**, zigun
zioen, **inoan**, esaten zuen

guztietariko
elektrodomestikak
sukaldearen
lagungarri

salneurri
apartekoak
1971



COCINAS



FRIGORIFICOS



LAVADORAS SUPERAUTOMATICAS



Edesagaz, bizitza goxoa elkarregaz

1971-n egindako produkzio handiari eskerrak ditugu holako salneurriak